శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
భగవానపి తా రాత్రీః శరదోత్ఫుల్లమల్లికాః ।
వీక్ష్య రంతుం మనశ్చక్రే యోగమాయామురాశ్రితః ॥ **1** ॥

తదోడురాజః ककుభః కరైర్ముఖం
ప్రాచ్యా విలింపన్నరుణేన శంతమైః ।
స చర్షణీనాముదగాచ్ఛుచో మృజన్
ప్రియః ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘదర్శనః ॥ **2** ॥

దృష్ట్వా కుముద్వంతమఖండమండలం
రమాననాభం నవకుంకుమారుణం ।
వనం చ తత్కోమలగోభిరంజితం
జగౌ కలం వామదృశాం మనోహరం ॥ **3** ॥

నిశమ్య గీతం తదనంగవర్ధనం
వ్రజస్త్రియః కృష్ణగృహీతమానసాః ।
ఆజగ్మురన్యోన్యమలక్షితోద్యమాః
స యత్ర కాంతో జవలోలకుండలాః ॥ **4** ॥

దుహంత్యోఽభియయుః కాశ్చిద్ దోహం హిత్వా సముత్సుకాః ।
పయోఽధిశ్రిత్య సంయావమనుద్వాస్యాపరా యయుః ॥ **5** ॥

పరివేషయంత్యస్తద్ధిత్వా పాయయంత్యః శిశూన్ పయః।
శుశ్రూషంత్యః పతీన్ కాశ్చిదశ్నంత్యోఽపాస్య భోజనం ॥ **6** ॥

లింపంత్యః ప్రమృజంత్యోఽన్యా అంజంత్యః కాశ్చ లోచనే।
వ్యత్యస్తవస్త్రాభరణాః కాశ్చిత్ కృష్ణాంతికం యయుః ॥ **7** ॥

తా వార్యమాణాః పతిభిః పితృభిర్భ్రాతృబంధుభిః।
గోవిందాపహృతాత్మానో న న్యవర్తంత మోహితాః ॥ **8** ॥

అంతర్గృహగతాః కాశ్చిద్ గోప్యోఽలబ్ధవినిర్గమాః।
కృష్ణం తద్భావనాయుక్తా దధ్యుర్మీలితలోచనాః ॥ **9** ॥

దుఃసహప్రేష్ఠవిరహతీవ్రతాపధుతాశుభాః।
ధ్యానప్రాప్తాచ్యుతాశ్లేషనిర్వృత్యా క్షీణమంగలాః ॥ **10** ॥

తమేవ పరమాత్మానం జారబుద్ధ్యాపి సంగతాః।
జహుర్గుణమయం దేహం సద్యః ప్రక్షీణబంధనాః ॥ **11** ॥

రాజోవాచ
కృష్ణం విదుః పరం కాంతం న తు బ్రహ్మతయా మునే।
గుణప్రవాహోపరమస్తాసాం గుణధియాం కథం ॥ **12** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఉక్తం పురస్తాదేతత్తే చైద్యః సిద్ధిం యథా గతః।
ద్విషన్నపి హృషీకేశం కిముతాధోక్షజప్రియాః ॥ **13** ॥

నృణాం నిఃశ్రేయసార్థాయ వ్యక్తిర్భగవతో నృప।
అవ్యయస్యాప్రమేయస్య నిర్గుణస్య గుణాత్మనః ॥ **14** ॥

కామం క్రోధం భయం స్నేహమైక్యం సౌహృదమేవ చ।
నిత్యం హరౌ విదధతో యాంతి తన్మయతాం హి తే ॥ **15** ॥

న చైవం విస్మయః కార్యో భవతా భగవత్యజే।
యోగేశ్వరేశ్వరే కృష్ణే యత ఏతద్ విముచ్యతే ॥ **16** ॥

తా దృష్ట్వాంతికమాయాతా భగవాన్ వ్రజయోషితః।
అవదద్ వదతాం శ్రేష్ఠో వాచః పేశైర్విమోహయన్ ॥ **17** ॥

శ్రీభగవానువాచ
స్వాగతం వో మహాభాగాః ప్రియం కిం కరవాణి వః।
వ్రజస్యానామయం కచ్చిద్ బ్రూతాగమనకారణం ॥ **18** ॥

రజన్యేషా ఘోరరూపా ఘోరసత్త్వనిషేవితా।
ప్రతియాత వ్రజం నేహ స్థేయం స్త్రీభిః సుమధ్యమాః ॥ **19** ॥

మాతరః పితరః పుత్రా భ్రాతరః పతయశ్చ వః।
విచిన్వంతి హ్యపశ్యంతో మా కృధ్వం బంధుసాధ్వసం ॥ **20** ॥

దృష్టం వనం కుసుమితం రాకేశకరరంజితం।
యమునానిలలీలైజత్తరుపల్లవశోభితం ॥ **21** ॥

తద్ యాత మా చిరం గోష్ఠం శుశ్రూషధ్వం పతీన్ సతీః।
క్రందంతి వత్సా బాలాశ్చ తాన్ పాయయత దుహ్యత ॥ **22** ॥

అథవా మదభిస్నేహాద్ భవత్యో యంత్రితాశయాః।
ఆగతా హ్యుపపన్నం వః ప్రీయంతే మయి జంతవః ॥ **23** ॥

భర్తుః శుశ్రూషణం స్త్రీణాం పరో ధర్మో హ్యమాయయా।
తద్బంధూనాం చ కల్యాణ్యః ప్రజానాం చానుపోషణం ॥ **24** ॥

దుఃశీలో దుర్భగో వృద్ధో జడో రోగ్యధనోఽపి వా।
పతిః స్త్రీభిర్న హాతవ్యో లోకేప్సుభిరపాతకీ ॥ **25** ॥

అస్వర్గ్యమయశస్యం చ ఫల్గు కృచ్ఛ్రం భయావహం।
జుగుప్సితం చ సర్వత్ర ఔపపత్యం కులస్త్రియాః ॥ **26** ॥

శ్రవణాద్ దర్శనాద్ ధ్యానాన్మయి భావోఽనుకీర్తనాత్।
న తథా సన్నికర్షేణ ప్రతియాత తతో గృహాన్ ॥ **27** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి విప్రియమాకర్ణ్య గోప్యో గోవిందభాషితం।
విషణ్ణా భగ్నసంకల్పాశ్చింతామాపుర్దురత్యయాం ॥ **28** ॥

కృత్వా ముఖాన్యవ శుచః శ్వసనేన శుష్యద్
బింబాధరాణి చరణేన భువం లిఖంత్యః।
అస్రైరుపాత్తమషిభిః కుచకుంకుమాని
తస్థుర్మృజంత్య ఉరుదుఃఖభరాః స్మ తూష్ణీం ॥ **29** ॥

ప్రేష్ఠం ప్రియేతరమివ ప్రతిభాషమాణం
కృష్ణం తదర్థవినివర్తితసర్వకామాః।
నేత్రే విమృజ్య రుదితోపహతే స్మ కించిత్
సంరంభగద్గదగిరోఽబ్రువతానురక్తాః ॥ **30** ॥

గోప్య ఊచుః
మైవం విభోఽర్హతి భవాన్ గదితుం నృశంసం
సంత్యజ్య సర్వవిషయాంస్తవ పాదమూలం।
భక్తా భజస్వ దురవగ్రహ మా త్యజాస్మాన్
దేవో యథాఽఽదిపురుషో భజతే ముముక్షూన్ ॥ **31** ॥

యత్పత్యపత్యసుహృదామనువృత్తిరంగ
స్త్రీణాం స్వధర్మ ఇతి ధర్మవిదా త్వయోక్తం।
అస్త్వేవమేతదుపదేశపదే త్వయీశే
ప్రేష్ఠో భవాంస్తనుభృతాం కిల బంధురాత్మా ॥ **32** ॥

కుర్వంతి హి త్వయి రతిం కుశలాః స్వ ఆత్మన్
నిత్యప్రియే పతిసుతాదిభిరార్తిదైః కిం।
తన్నః ప్రసీద పరమేశ్వర మా స్మ ఛింద్యా
ఆశాం భృతాం త్వయి చిరాదరవిందనేత్ర ॥ **33** ॥

చిత్తం సుఖేన భవతాపహృతం గృహేషు
యన్నిర్విశత్యుత కరావపి గృహ్యకృత్యే।
పాదౌ పదం న చలతస్తవ పాదమూలాద్
యామః కథం వ్రజమథో కరవామ కిం వా ॥ **34** ॥

సించాంగ నస్త్వదధరామృతపూరకేణ
హాసావలోకకలగీతజహృచ్ఛయాగ్నిం।
నో చేద్ వయం విరహజాగ్న్యుపయుక్తదేహా
ధ్యానేన యామ పదయోః పదవీం సఖే తే ॥ **35** ॥

యర్హ్యంబుజాక్ష తవ పాదతలం రమాయా
దత్తక్షణం క్వచిదరణ్యజనప్రియస్య।
అస్ప్రాక్ష్మ తత్ప్రభృతి నాన్యసమక్షమంగ
స్థాతుం త్వయాభిరమితా బత పారయామః ॥ **36** ॥

శ్రీర్యత్పదాంబుజరజశ్చకమే తులస్యా
లబ్ధ్వాపి వక్షసి పదం కిల భృత్యజుష్టం।
యస్యాః స్వవీక్షణకృతేఽన్యసురప్రయాస -
స్తద్వద్ వయం చ తవ పాదరజః ప్రపన్నాః ॥ **37** ॥

తన్నః ప్రసీద వృజినార్దన తేఽంఘ్రిమూలం
ప్రాప్తా విసృజ్య వసతీస్త్వదుపాసనాశాః।
త్వత్సుందరస్మితనిరీక్షణతీవ్రకామ -
తప్తాత్మనాం పురుషభూషణ దేహి దాస్యం ॥ **38** ॥

వీక్ష్యాలకావృతముఖం తవ కుండలశ్రీ -
గండస్థలాధరసుధం హసితావలోకం।
దత్తాభయం చ భుజదండయుగం విలోక్య
వక్షఃశ్రియైకరమణం చ భవామ దాస్యః ॥ **39** ॥

కా స్త్యంగ తే కలపదాయతమూర్చ్ఛితేన
సమ్మోహితాఽఽర్యచరితాన్న చలేత్త్రిలోక్యాం।
త్రైలోక్యసౌభగమిదం చ నిరీక్ష్య రూపం
యద్ గోద్విజద్రుమమృగాః పులకాన్యబిభ్రన్ ॥ **40** ॥

వ్యక్తం భవాన్ వ్రజభయార్తిహరోఽభిజాతో
దేవో యథాఽఽదిపురుషః సురలోకగోప్తా।
తన్నో నిధేహి కరపంకజమార్తబంధో
తప్తస్తనేషు చ శిరస్సు చ కింకరీణాం ॥ **41** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి విక్లవితం తాసాం శ్రుత్వా యోగేశ్వరేశ్వరః।
ప్రహస్య సదయం గోపీరాత్మారామోఽప్యరీరమత్ ॥ **42** ॥

తాభిః సమేతాభిరుదారచేష్టితః
ప్రియేక్షణోత్ఫుల్లముఖీభిరచ్యుతః।
ఉదారహాసద్విజకుందదీధతి -
ర్వ్యరోచతైణాంక ఇవోడుభిర్వృతః ॥ **43** ॥

ఉపగీయమాన ఉద్గాయన్ వనితాశతయూథపః।
మాలాం బిభ్రద్ వైజయంతీం వ్యచరన్మండయన్ వనం ॥ **44** ॥

నద్యాః పులినమావిశ్య గోపీభిర్హిమవాలుకం।
రేమే తత్తరలానందకుముదామోదవాయునా ॥ **45** ॥

బాహుప్రసారపరిరంభకరాలకోరు -
నీవీస్తనాలభననర్మనఖాగ్రపాతైః ।
క్ష్వేల్యావలోకహసితైర్వ్రజసుందరీణా -
ముత్తంభయన్ రతిపతిం రమయాంచకార ॥ **46** ॥

ఏవం భగవతః కృష్ణాల్లబ్ధమానా మహాత్మనః ।
ఆత్మానం మేనిరే స్త్రీణాం మానిన్యోఽభ్యధికం భువి ॥ **47** ॥

తాసాం తత్ సౌభగమదం వీక్ష్య మానం చ కేశవః ।
ప్రశమాయ ప్రసాదాయ తత్రైవాంతరధీయత ॥ **48** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే భగవతో రాసక్రీడావర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥